

Akademia Katolicka w Warszawie
Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi

SYLABUS PRZEDMIOTOWY

Kierunek studiów	Teologia
Specjalność	Teologia ogólna
Forma studiów	Stacjonarne
Stopień studiów	Jednolite studia magisterskie
Profil kształcenia	Ogólno-akademicki

1. Przedmiot

Nazwa przedmiotu w języku polskim	Antropologia filozoficzna / Filozofia człowieka
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Philosophical anthropology / Philosophy of men
Język wykładowy	Polski
Rodzaj przedmiotu	Obowiązkowy

2. Forma i miejsce zajęć, liczba godzin i punktów ECTS w planie studiów

60 h kontaktowych, 150h pracy własnej studenta

2a. Studia stacjonarne

Wykład	Ćwiczenia	Konwersatorium	Praktyka	Punkty ECTS	Miejsce zajęć
45	15	-	-	7	sala dydaktyczna

3. Cele przedmiotu _

1.	Ukazanie swoistości fenomenu człowieka oraz jego zróżnicowanych ujęć, interpretacji, ze szczególnym uwzględnieniem wątków mających odniesienia światopoglądowe. Zaprezentowane zostaną konsekwencje antropologiczne dwóch wielkich współczesnych programów badawczych: <i>Human Genome Project</i> i <i>Human Brain Project</i> , pokazujące perspektywę rozumienia człowieka formułowaną na gruncie nauk i, pozostającej w ścisłym związku z naukami, - tzw. antropologii przyrodniczej.
----	---

2.	W szczególny sposób zostanie uwzględniona i zaprezentowana darwinowska i neo-darwinowska teoria ewolucji jako teoria odzwierzęcego pochodzenia człowieka i jej „metafizyczna pretensja”. Zostanie ona skonfrontowana z biblijnym paradygmatem rozumienia człowieka – jako paradygmatem kulturowym kultury europejskiej.
3.	Następnie ukazane zostaną ujęcia człowieka na gruncie antropologii kulturowej, by przejść od ujęć filozoficznych w sensie szerokim do ujęć człowieka w sensie <i>stricte</i> filozoficznych mających na uwadze zagadnienie ludzkiej natury (od fenomenologii człowieka – struktury osobowego samostanowienia) do metafizyki człowieka i bytu osobowego (metafizyki osoby).
4.	Przy okazji powyższych dociekań zostanie bliżej omówiona i sprecyzowana problematyka statusu metodologicznego i epistemologicznego antropologii filozoficznej/ filozofii człowieka z uwzględnieniem wkładu polskiego (K. Wojtyła, M.A. Krąpiec, S. Kamiński, A.B. Stępień, S. Judycki).
5.	Kolejny etap wykładu stawia sobie za cel przegląd podstawowych koncepcji człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem judeo-chrześcijańskiego kontekstu sformułowania pojęcia osoby i rozumienia człowieka jako osoby (personalizmu). Zaprezentowane zostanie nowe, autorskie rozumienie osoby nawiązujące do określenia Boecjańskiego.

4. Wymagania wstępne

1.	Zapoznanie się treścią pracy R. Ingardena, <i>Książeczka o człowieku</i> , Kraków: Wydawnictwo Literackie 2019 (lub wcześniejsze).
2.	Zapoznanie się z dokumentem (wskazanymi fragmentami) Papieskiej Komisji Biblijnej, <i>«Che cosa è l'uomo?» (Sal 8,5) Un itinerario di antropologia biblica</i> , Watykan: Libreria Editrice Vaticana 2019 – zob. Papieska Komisja Biblijna, <i>Czym jest człowiek? Zarys antropologii biblijnej</i> , tłum. Henryk Witczyk, Lublin: Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II, 2020.

5. Przedmiotowe efekty kształcenia

Kod efektu kształcenia przedmiotu	Opis efektu kształcenia	Kod efektu kształcenia kierunku
EK_W1	Wykazuje podstawową wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej antropologii filozoficznej w stosunku do innych nauk o człowieku, w tym także – teologicznej refleksji nt. człowieka	TMA_W01
EK_W2	Poprawnie posługuje się terminologią nauk filozoficznych, nie miesza różnych języków: języka wyjaśnienia filozoficznego z językiem wyjaśnienia naukowego (<i>science</i>) i języka teologicznego	TMA_W02

EK_W3	Prezentuje współczesne dokonania w zakresie flagowych badań dotyczących człowieka oraz konsekwencje filozoficzne owych badań. Prowadzi do rozpoznawania tendencji naturalistycznych nie tylko co do naturalizmu metodologicznego, ale nade wszystko w zakresie naturalizmu metafizycznego w postępowaniu/ badaniach naukowych	TMA_W03 TMA_W04
EK_W4	Precyzyjnie wyodrębnienia problematykę natury człowieka i rozumie znaczenie problematyki natury człowieka dla psychologii, pedagogiki, katechezy, posługi w konfesjonale, kierownictwa duchowego, medycyny, troski o ludzi starszych, opieki paliatywnej	TMA_W05
EK_W5	Omawia wybrane koncepcje człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności religijnej człowieka i dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego	TMA_W06
EK_U1	Potrafi dostrzegać problematyczność konsekwencji filozoficznych współczesnych badań i potrafi z nimi dyskutować.	TMA_U1
EK_U2	Potrafi dostrzegać (pytać o) założenia antropologiczne (suponowane koncepcje człowieka) różnych podejść psychologicznych, pedagogicznych, religijnych, nauk medycznych. Charakteryzuje wybrane koncepcje antropologiczne oraz proces rozwoju człowieka wraz z jego uwarunkowaniami.	TMA_U2 TMA_U3
EK_U3	Krytycznie analizuje współczesne problemy w perspektywie kilku dyscyplin naukowych i integrować wyniki bez mieszania porządków refleksji.	TMA_U4
EK_K1	Określa priorytety służące realizacji zamierzonego celu, zgodne ze wzorami właściwego postępowania w danej dziedzinie	TMA_K1
EK_K2	Krytycznie ocenia poziom własnej dojrzałości osobowej, zdobytej wiedzy i posiadanych umiejętności	TMA_K2
EK_K3	Uzasadnia potrzebę intelektualnego i religijno-duchowego formowania się przez całe życie, również z uwzględnieniem poszerzania wiedzy i umiejętności o wymiar interdyscyplinarny	TMA_K3

6. Treści kształcenia

L.p.	Tematyka wykładów
W.1	Fenomen człowieka według fenomenologa Romana Ingardena (<i>Książeczka o człowieku</i>) – sformułowanie właściwych pytań filozoficznych

W.2	Antropologia przyrodnicza i antropologia kulturowa – rywalki antropologii filozoficznej
W.3	Biblijno-kulturowy kontekst rozumienia człowieka – paradygmat stworzenia. Hipoteza Darwina jako pomysł przyrodniczego rozwiązania problemu pochodzenia człowieka. Debata Oxfordzka i jej echo
W.4	Human Genom Project – powrót rozumienia człowieka jako agregatu cząstek?
W.5	Human Genom Project – potwierdzenie wspólnoty człowieka ze światem istot żywych
W.6	Francis S. Colinsa argumentacja przeciw zwolennikom Intelligent Design. Proces w Dover.
W.7	Od teorii Darwina poprzez Human Genom Project do Human Brain Project – tendencja naturalistyczna w wyjaśnianiu tajemnicy człowieka
W.8	Human Brain Project – próba redukcji sfery mentalnej do fizyko-chemicznych stanów mózgu: fakt czy złudna nadzieja?
W.9	Paradygmat naturalistyczny w nauce. Naturalizm metodologiczny a metafizyczny w badaniach naukowych dotyczących natury człowieka.
W.10	Bruce L. Gordon i jego krytyka rozumienia przyrody jako domkniętego przyczynowo systemu. Uniformitaryzm Gordona
W.11	Josepha Ratzingera/Benedykta XVI upomnienie się o poprawne rozumienie nauki o stworzeniu
W.12	Czy antropologia przyrodnicza – antropologia nabudowana na naukach przyrodniczych jest wyczerpującą odpowiedzią na pytanie: Kim jest człowiek? - podsumowanie
W.13	Antropologia kulturowa – prezentacja nowej rywalki antropologii filozoficznej. Ogólna prezentacja popularnej dyscypliny akademickiej w ujęciu historycznym
W.14	Najważniejsze nurty i szkoły antropologii kulturowej. Podsumowanie Roberta Deliége’a
W.15	Propozycja wykładu antropologii kulturowej w ujęciu Jacka D. Ellera
W.16	Przemiany kulturowe zachodzące dziś – spojrzenie krytyczne Josepha Ratzingera/Benedykta XVI
W.17	Pytania, które należy postawić na podstawie dotychczasowych rozważań i wynikające z tych rozważań i postawionych pytań wnioski – projekt antropologii filozoficznej pozostającej w związku, ale „jakoś autonomicznej” w stosunku do antropologii przyrodniczej i kulturowej
W.18	Idea autonomicznej antropologii filozoficznej Maxa Schelera – pomysł, który można odświeżyć? Kontekst historyczny zamysłu
W.19	Zamysł Maxa Schelera – prezentacja. Czy Scheler może uchodzić za ojca współczesnej antropologii filozoficznej?
W.20	Karol Wojtyła – od sporu z M. Schelerem o podstawy budowania systemu etyki (moralności) do antropologii – fenomenologicznej teorii konstytuowania się osoby
W.21	Sytuacja – układ dyscyplin i stanowisk biorących udział w sporze o człowieka w czasach M. Schelera i sto lat później
W.22	Filozoficzność antropologii filozoficznej – w kierunku antropologii filozoficznej jako metafizyki człowieka i metafizyki osoby. Wkład Lubelskiej Szkoły Filozoficznej

W.23	Z czym musi zderzyć się współczesna filozofia filozoficzna, o ile nie chce się stać modną filozofią umysłu?
W.24	Metaprzmiotowa propozycja rozumienia antropologii filozoficznej Antoniego B. Stępnia jako punkt odniesienia dla realizowanego wykładu
W.25	Problematyka antropologii filozoficznej – przegląd podstawowych zagadnień. Zasadnicze motywy uprawiania antropologii filozoficznej
W.26	Zachodzenie szczególnej jedności wielorakiej różnorodności jako zasadnicze fenomenologicznie <i>datum</i> do wyjaśnienia. Paradoksalne opozycje w człowieku
W.27	Jedność manifestująca się jako nieredukowalne JA. Czym/Kim jest JA?
W.28	Zestawienie/ przegląd różnych prób ujęcia/rozumienia jedności różnorodności w bycie ludzkim
W.29	Podsumowanie – status epistemologiczny i metodologiczny antropologii filozoficznej
W.30	„Twarde fakty” naukowe a ludzkie JA. Tajemnica człowieka
W.31	Doświadczenie siebie, jakim dysponuje człowiek: «Fakt ludzki» widziany od zewnątrz
W.32	Doświadczenie siebie, jakim dysponuje człowiek: «Fakt ludzki» widziany od wewnątrz
W.33	Interpretacja «faktu ludzkiego» - struktura ontyczna człowieka
W.34	Afirmacja istnienia duszy. Dusza jako racja ontyczna jedności podmiotu
W.35	Ciało jako współczynnik konstytutywny człowieka. Rola ciała w bycie ludzkim
W.36	Śmierć człowieka. Problem przetrwania śmierci
W.37	Między transcendencją a immanencją: przegląd podstawowych koncepcji człowieka
W.38	Człowiek jako agregat pra-cząstek. Istota zamknięta na transcendencję
W.39	Człowiek jako nieświadomiona, nieograniczona, nieskończona, uwięziona boska istota. Ucieczka od jednostkowej osobowości.
W.40	Człowiek jako duch uwięziony w ciele. Ucieczka od realnego świata
W.41	Człowiek jako „jestestwo żywe rozumne”. Odkrycie potencjalności i transcendencji człowieka
W.42	Człowiek jako osoba. Judaistyczno-chrześcijański kontekst rozumienia osoby
W.43	Definicje osoby. Od Boecjusza do ... Karola Wojtyły
W.44	Osoba – JA: indywidualny, relacyjny sposób istnienia w rozumnej naturze wyrażający się w proegzystencji
W.45	Personalizm właściwie, konsekwentnie rozumiany
	Tematyka ćwiczeń

C.1	Fenomen człowieka według Romana Ingardena Książeczki o człowieku – wyodrębnienie pytań filozoficzno-antropologicznych
C.2	Śmiała wizja Darwina (film Śladami myśli Darwina 2009 reż. Geoff Luck) – jej znaczenie dla rozwoju badań nad człowiekiem
C.3	Biblijna opowieść o stworzeniu człowieka w świetle dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej z 2019 roku
C.4	Biblijna nauka o stworzeniu jako paradygmat kulturowy – założenie w zewnętrznej bazie nauki
C.5	<i>Antropologia filozoficzna i przyrodnicza w poszukiwaniu istoty człowieka</i> – prezentacja artykułu J. Tomczyka. Dyskusja nad treścią artykułu i jego prezentacją
C.6	<i>Uwagi metodologiczne nt. badań nad pochodzeniem człowieka</i> - prezentacja artykułu G. Bugajaka. Dyskusja nad treścią artykułu i jego prezentacją
C.7	Human Genom Project
C.8	Human Brain Project
C.9	Argumentacja na rzecz dualizmu antropologicznego. Stanowisko S. Judyckiego
C.10	Początek ludzkiego życia. Problem animacji – filozoficzny komentarz
C.11	Współczesny traducjanizm w antropologii – pochodzenie człowieka w całości od rodziców
C.12	Teologiczny kontekst kształtowania się rozumienia terminu „osoba”/teorii osoby
C.13	Boecjańska definicja osoby – analiza ks. prof. Cz. Bartnika
C.14	Encyklika Jana Pawła II, <i>Redemptor hominis</i> (1979) – wkład w rozumienie człowieka
C.15	Encyklika Jana Pawła II, <i>Fides et ratio</i> (1998) – wkład w rozumienie filozofii człowieka

7. Literatura

Lp.	Obowiązkowa
1.	Buttiglione R., <i>Myśl Karola Wojtyły</i> , tłum. z wł. J. Merecki, Lublin: TN KUL 1996.
2.	Ingarden R., <i>Książeczka o człowieku</i> , Kraków: Wydawnictwo Literackie 2019.
3.	Kamiński S., <i>Z metafizologii człowieka</i> , w: M.A. Krąpiec, <i>Ja – Człowiek, Dzieła</i> , t. IX: <i>Ja – Człowiek</i> , Lublin: RW KUL 1991, 11-25.
4.	Krąpiec M.A., <i>Dzieła</i> , t. IX: <i>Ja – Człowiek</i> , Lublin: RW KUL 1991.

5.	Stępień A.B., <i>Wstęp do filozofii</i> , Lublin: TN KUL 2007.
6.	Stępień A.B., <i>Z filozofii człowieka i jego działania</i> , w: tenże, <i>Studia i szkice filozoficzne</i> , T. 2, Lublin: TN KUL 2001, 7-116.
7.	Wojtyła K., <i>Osoba i czyn</i> , w: tenże, <i>Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne</i> , Lublin: TN KUL 1994.
Uzupełniająca	
1.	J. Tomczyk, <i>Antropologia filozoficzna i przyrodnicza w poszukiwaniu istoty człowieka</i> , <i>Studia Philosophiae Christianae</i> 39 (2003) 1, 120-135.
2.	G. Bugajak, <i>Uwagi metodologiczne nt. badań nad pochodzeniem człowieka</i> , <i>Studia Philosophiae Christianae</i> 56 (2020) 4, 15-26
3.	Cz.S. Bartnik, <i>Personalizm</i> , Lublin: Wydawnictwo KUL 2002.

8. Metody dydaktyczne

Metoda dydaktyczna	Symbol realizowanego tematu
Wykład informacyjny, konwersatoryjny	W1-W45
Analiza tekstów i dyskusja	C1-C15

9. Nakład pracy studenta

9a. Studia stacjonarne

Opis	Liczba godzin	Liczba ECTS
Udział w zajęciach dydaktycznych, opracowanie treści wykładu i przygotowanie do egzaminu	60	2
Praca własna z lekturą obowiązkową i dodatkową	90	3
Przygotowanie prezentacji	30	1

Przygotowanie do ćwiczeń i czynny udział w ćwiczeniach	15+15	1
--	-------	---

10. Kryteria oceny

Na ocenę 2.0	Student nie opanował zakładanych efektów uczenia się Nie uczestniczył aktywnie w ćwiczeniach Nie przygotował sam, nie uczestniczył w przygotowaniu zespołowym prezentacji, ani nie prezentował choćby jej fragmentu
Na ocenę 3.0	Student opanował zakładane efekty uczenia się w zakresie 55-64% Uczestniczył aktywnie w ćwiczeniach, dyskutując, stawiając pytania Miał udział w przygotowaniu zespołowym prezentacji, prezentował jej fragment
Na ocenę 3.5	Student opanował zakładane efekty uczenia się w zakresie 65-74% Uczestniczył aktywnie w ćwiczeniach, dyskutując, stawiając pytania Miał udział w przygotowaniu zespołowym prezentacji, prezentował jej fragment
Na ocenę 4.0	Student opanował zakładane efekty uczenia się w zakresie 75-84% Uczestniczył aktywnie w ćwiczeniach, dyskutując, stawiając pytania Miał udział w przygotowaniu zespołowym prezentacji, prezentował jej fragment Wykazuje się wiedzą z lektur
Na ocenę 4.5	Student opanował zakładane efekty uczenia się w zakresie 85-94% Uczestniczył aktywnie w ćwiczeniach, dyskutując, stawiając pytania Kierował przygotowaniem prezentacji, dokonywał podsumowań Wykazuje się odczytaniem i wiedzą z zaproponowanych lektur
Na ocenę 5.0	Student opanował zakładane efekty uczenia się w zakresie 95-100 Uczestniczył aktywnie w ćwiczeniach, dyskutując, stawiając pytania Samodzielnie przygotował prezentację. Wykazuje się swobodą w problematyce podjętej w toku wykładu i zaproponowanych lektur

11. Prowadzący przedmiot

Osoba odpowiedzialna za przedmiot	Ks. dr hab. Sławomir Szczyrba
-----------------------------------	-------------------------------

Osoba prowadząca wykład	Ks. dr hab. Sławomir Szczyrba
Osoba prowadząca ćwiczenia	Ks. dr hab. Sławomir Szczyrba

Sylabus obowiązujący w roku akademickim 2022/2023

.....

podpis autora

.....

podpis kierownika AKW